

letben találja magyarázatát, melyet a rügyek, levelek s hajtások képződése igényel, s mely oly szükséges, oly jelentékeny, hogy e célra a talajból felszivott nagy mennyiségű vizen kívül még a fában lévő vízkészlet egy részét is felemészti. Két egyforma juharfácskánál, melynek egyike április 1-én közvetlenül rügyfakadás előtt, másika pedig május 1-én kihajtás idején vizsgálatot meg:

	a törzs és kéreg	ágak	rügyek	hajtások
április hóban	46·06	50·68	68·90	—
május hóban	45·06	50·09	—	79·98

súly-százalék vizet tartalmaztak.

Mind e mellett az egész fában májusban mégis jóval több 53·83% viz van mint áprilisban, midőn az csak 47·15%-ot tesz, mert ilyenkor a hajtásokban sok víz fordul elő, melyek májusban a fa nyers súlyának majdnem $\frac{1}{5}$ -részével egyenlő súlyúak. Még jobban tűnik szembe az, hogy a fa májusban sokkal több vizet tartalmaz mint áprilisban, hogy ezen többlet a hajtások javára esik, sőt hogy a törzsből és ágakból is egy bizonyos rész a hajtásokba megy át, a következő adatokból, melyeknél a vízmennyiség összehasonlítása az általános vagyis fajsúly alapján történik. Ezek szerint májusban a száraz fa 988·6, az ágak 166·7, a hajtások 131·7; áprilisban a száraz rügyek 5·8 grammot nyomtak. A víztartalom pedig volt:

	a fánál s kéregnél	az ágaknál	a rügyeknél	a hajtásoknál	összesen
áprilisban	847·2	171·3	12·9	—	1031·4
májusban	810·3	167·3	—	526·3	1503·9

gramm súlyu.

Erdészeti levél Horvátországból.

A horvát-szlavonországi erdészeti egyesület az 1886. évi szeptember hóban tartott évi közgyűlése alkalmával ünnepelte tiz éves fennállását. Ez a gyűlés azon okból is érdekes volt, mert a szlavoniai erdőgazdaság legfontosabb napikérdéseinek egyikét, a kőris-csemeték által erősen fenyegetett tölgyeseknek újraerdősítését is tárgyalták. A gyűlés nagyon élénk vitatás után, Kozarac J. kir. erdésznek, ezen téma előadójának javaslata alapján a következő resolúziót fogadta el: „A szávamenti tölgyerdők eddigi újraerdősítési

módja, nevezetesen nedves talajviszonyok közt, bizonytalannak, költségesnek és a tölgyre nézve veszélyt hozónak bizonyult, minélfogva már elérkezett az idő, hogy valamely más, a tölgy nevelését inkább elősegítő eljárással pótoltsassék.“

E határozati javaslatnak igen erős ellenzéke volt; ez a tölgyet nem akarja oly fanemnek tekinteni, melynek kedvezni kellene. Az ellenfelek véleménye szerint a tölgy óriási keresettségét csupán a piacz véletlen viszonyainak köszönheti s ebbeli dicsősége már is hanyatlóban van. Szerintük a kőris sokkal értékesebb fanem, mely — mint mondák — épen a jövőnek faneme, s mely a leggondosabb ápolásra méltó és érdemes. Állításuk bizonyítására azonban nem igen tudtak döntő adatokat felhozni, mert a tölgy ára és a fogyasztás nem ezen állítás mellett, hanem épen az ellen beszél. Bizonyítékul Bedőnek: „A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása“ czimű művéből még a következő idézetet is felhozták: „Káros szokása volt eddigelé sok birtokosnak és erdőgazdának az erdőkben szórványosan előforduló kőris, szil, juhar, dió, gesztenye, hárs és más hasonló, s külön állabokat rendesen nem alkotó fanemeket az erdőkből még a rendes vágásokon kívül is eladni, mi által ezen a főfanemmel gazdasági tekintetben is üdvös vegyülést képező fák az állabokból kivétettek, s ma sok helyt a legmagasabb árak mellett sem kaphatók, miért az illetőket most arra is megtanítja a tapasztalat, hogy az egyes fáknak ily előre való káros kisedése mellőzendő s hogy a kis- és nagyobb faiparnak értékes fákat szolgáltató ezen becses fanemnek jövőre több gondban és kiméletben részesítendők“.

Habár ezen tétel igazolt és teljesen megfelelő, elfeledték az ellenfelek, hogy az tulajdonképen a magyar viszonyokra, s főképen a hegyési és a homokos talajon nőtt kőrisre vonatkozik, mely kiváló fehér színe által tűnik ki, mi ezen

fanemet bizonyos ipari célokra (a hajók belsejének világosszintű burkolására stb.) különösen értékesé teszi. Legkevésbé lehet azonban ez érvényes a szlavoniai száva-völgyi erdőségekre, hol a kőris a kívántnál nagyobb elegyületben fordul elő, és a vágások újraerdősítése alkalmával gyors növése miatt a többi fanemekkel szemben gyomként tekintendő. Továbbá statisztikai adatokkal is bebizonyítható, hogy a kőrisnek legfennebb 10—20⁰/₀-a fordítottatik technikai célokra, a többi része pedig a kályhába kerül.

Ezen közgyűlés alkalmával először tüzetett ki egy 400 frtos jutalom, és pedig a legjobb erdészeti műre. Mint mondják, már két ily munka van készletben: egy „Erdészeti Növénytan“ és egy „Erdészeti szótár“. Ez utóbbi mű a horvát erdészek részéről igen kapós lesz, mert ez ideig mindenki kénye és kedve szerint, jól-rosszul gyártotta az erdészeti kifejezéseket, a mint kedve tartotta.

Ez alkalommal felemlitendőnek tartjuk, hogy a horvát-szlavon erdészeti egyesület közlönye, a „Sumarski list“ is ez évben töltötte be tíz éves fennállását. Ezen szaklap első évfolyamai német és horvát szöveggel jelentek meg, és pedig mint negyedéves folyóirat; később csupán a horvát nyelvű kiadást tartották fenn, mely évenként hatszor jelent meg. Az 1884-ik év óta a szóban lévő szaklap havi füzetekben adatott ki és évről-évre nagyobb lendületet nyert, úgy, hogy most már 750 példányban nyomatják. E lendület leginkább a volt szerkesztőnek, Kesterčának F. kir. főerdésznek köszönhető, kinek sikerült a lap részére nem csak változatos, hanem talpraesett szakcikkek is szerezni. A lap állandó rovatai közé tartoztak a volt szerkesztőnek a fapiacz viszonyairól irt érdekes szemléi; továbbá az „Irodalmi értesítések“, melyeket Kozarac J. irt a német erdészeti irodalom legérdekesebb

kiadványairól. Ugy látszik, hogy az először említett rovat az új szerkesztőség alatt — 1887-től kezdve — teljesen elmarad.

A horvátországi erdőgazdaságnak legnagyobb baját a községi erdők képezik, melyeknek kezelése a legalsóbb fokon áll. Az erdészeti egyesület mindent elkövetett, hogy a kormányt új erdőtörvény alkotására és ezen erdők kezelésének újjászervezésére bírja, s az egyesület törvényjavaslatot is terjesztett be. Csakis most, a jelenlegi bánnak gondos kormányzata alatt lehet remélni, hogy az erdészeti szolgálat újjá fog szerveztetni, s ezzel együtt új erdőtörvényt is hoznak, mert most Horvátországban tényleg három erdőtörvény van, t. i. az 1852. évi általános erdőtörvény, azután a vagyonszétosztás erdeire vonatkozó, az 1873. és 1881. évekből, s végül az 1871. évi ideiglenes törvény a községi erdőkre. S ha még ezekhez hozzászámítjuk a számtalan szabályrendeletet, melyek évről-évre kiadatnak, akkor az erdőügyekre vonatkozó törvények és rendeletek zür-zavaráról képet alkothatunk.

Hogy a községi erdők igazgatásáról és kezeléséről fogalmat adjunk, csak azt említjük fel, hogy az 500.000 holdat meghaladó községi erdők ügyeinek vezetésére a kormánynál egyetlen egy előadó volt, míg a megyéknél egészben 7 főerdész alkalmaztatott, mint az erdészeti ügyek előadói; a külső erdészeti szolgálatot igen különféle állásu és ismeretű erdőkerületi vezetők látták el. A határőrvidék bekebelezése óta az erdészeti osztály 5 tisztviselőből áll, s ezeknek kell az 1,294.400 hold terjedelmű erdőterület gazdaságát vezetni és ellenőrizni! Ez adatokból nyilván látható, hogy mily nagy szükség van az újjászervezésre.

A mi véleményünk szerint a legelső lépés az lenne, hogy a községi erdőhivatalok — a községek beleegyezésével vagy a nélkül — államosítottatnának, s csak ezután, szak-

szerűen képzett erdészeti személyzet mellett lehetne a további szervezetet fejleszteni.

A legutóbbi időig mély titkot képeztek a községi erdőkre vonatkozó legközönségesebb adatok (terület, fanem, üzem mód) is, s csak „A magyar állami erdőknek leírása“ adott alkalmat arra, hogy ez erdők általános viszonyaiba belepillanthassunk, de magáról a gazdálkodásról édes keveset, vagy helyesebben, épen semmit sem tudunk. Így tehát Horvátországban a kincstári kifejlett erdőgazdaság mellett a vagyonszomszágok jó, s a községi erdőknek fejledezni sem kezdő gazdasága szemlélhető.

Horvátország másik nagy baját az erdészeti szakoktás képezi, s ezzel a körösi tanító-intézetet értjük. Ez magában nem épen a legrosszabb lenne, hanem ellenmondásban áll a korszellem követeléseivel az, hogy ezen iskola tanulóinak ugyanazon államvizsgát kell letenniök, mint a mely a bécsi felső földmívelési iskolát végzett növendékek részére van megállapítva; ezáltal tehát egy felső tanintézet egy középiskolával van egy színvonalra helyezve.

Végül, ha az erdészeti irodalomra vetünk egy pillantást, azt kell elismernünk, hogy az irodalmi működés csaknem kizárólag az egyesületi lapban van összesítve. A lap első évfolyamaiban főképen régi erők működtek mint munkatársak; ezen időszakból különösen a fatermés szabályozásáról Danhelovszky A. erdőmester és Tomić A. közt folytatott eszmecserék emelendők ki. A lap utóbbi évfolyamaiban egyáltalában fiatal erőkkel találkozunk. Az egyesület lapján kívül a körösi szakiskola tanárai az 1887. évtől, negyedéves füzetekben, erdészeti értesítőt szándékoznak kiadni.

A könyvalakban kiadott erdészeti szakműveket illetőleg meglehetősen szegények vagyunk. A horvát nyelven irt erdészeti irodalom mindössze valami 15, legnagyobb részben tan-

könyvből és a Vrbanich által kiadott „Erdészeti Naptár“ 7 évfolyamából áll, ez utóbbi is a folyó évben, részvéthiány miatt, megszűnt.

Ez lenne Horvátország erdészeti viszonyainak a fenneb-
biekben nagy vonásokkal vázolt állapota. Reméljük, hogy az
erdészeti osztálynak a zágrábi kir. országos kormánynál a
tavaszra kilátásba helyezett újjászervezése az erdészeti ügyek-
nek új lendületet fog adni. A horvát erdészeknek oly férfira
van szüksége, ki jelleme, tudománya és tapasztalata által a
legheterogenebb elemekből álló erdészeti személyzet előtt a
kellő tekintélyt a maga részére biztosítsa, mert míg egy ily
vezető hiányzik, addig reményteljes sereg maradunk ugyan,
de cél és menetirány nélkül.

Lipovljane, 1887. januárhó végén.

Kozarac József,
kir. erdész.

A f a p i a c z r ó l .

B u d a p e s t , február 28.

(B) A faüzlet szilárd irányzatu jelleggel bir, s miután
nem csak Budapesten, de az ország többi nagyobb városaiban
is a célból, hogy a szükségelt középületek rendelkezésre
álljanak, az egészségesebb és jobb lakóhelyekre fokozottan
emelkedő igények is kielégíthetőbbek legyenek, nagyobb számu
építkezések foganatosítását tervezik ez évre, ugyszólva ked-
vező kilátások között várható a tavaszi üzlet megindulása.
A nyomott faárak tényleg még ugyan állanak, de már
közelebbről emelkedésök várható, ha csak a politikusok sze-
rint küszöbön álló félelmes háboru kaszája még keletkezésök-
ben le nem vágja.